

ORTADOğU GÜNDEMİ

5-11 Ekim 2020

2020

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

ABD Başkanı Donald Trump, Suriye hakkındaki Ulusal Acil Durum hâlini bir yıl daha uzatan kararnameyi imzaladı. Trump imzalı kararname ile ABD'nin ulusal güvenliğine ve dış politikasına yönelik olağandışı ve olağanüstü tehditlerle mücadele etmek için Uluslararası Olağanüstü Ekonomik Yaptırımlar Yasası uyarınca 14 Ekim 2019'da ilan edilen "Ulusal Acil Durum" hâlinin bir yıl daha uzatıldığı duyuruldu.¹

• Suriye Rejimi

Umman, sekiz yıl aradan sonra Suriye'ye büyükelçi atayan ilk Körfez ülkesi oldu. Umman'ın yeni Şam Büyükelçisi Turki Mahmud el Busaydi, 4 Ekim'de Suriye Dışişleri Bakanı Velid Muallim tarafından kabul edildi. Elçinin gerekli evrakı Muallim'e teslim ettiği ve görevine resmen başladığı belirtildi. Muallim ile Busaydi'nin Suriye Dışişleri Bakanlığındaki görüşmesinde, ikili ilişkilerin yanı sıra çeşitli alanlarda iş birliğini geliştirme konularının ele alındığı bildirildi.²

Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, ülkesindeki Rusya'ya ait hava ve deniz üslerinin "Batılı güçlerin bölgedeki etkilerine karşı koymaya" ve dengeyi korumaya yardımcı olduğunu söyledi. Rusya'nın Suriye'deki savaşa müdahalesinin beşinci yıl dönümü nedeniyle Rus Savunma Bakanlığına bağlı Zvezda kanalına mülakat veren Esad, ülkedeki iki ana üssün Batı'nın bölgedeki askerî varlığına karşı mücadele için çok önemli olduğunu dile getirdi.³

• Fırat'ın Doğusu

Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, Suriye'nin toprak bütünlüğü meselesinin çözülmediği takdirde Kürt sorununun patlayabileceğini söyledi. Bir ülkenin toprak bütünlüğüne müdahale etmenin uluslararası hukuk ihlali olduğunu savunan Lavrov "Amerikalılar, Kürt özerkliğini destekliyor. Bu durumda mesele sadece Suriye'yle ilgili değil; Kürt sorunu ile ilgilidir. Kürt sorunu bugünleri arattırarak kadar ciddi bir patlak verebilir" diye konuştu.⁴

Esad rejimi ile YPG/PKK arasında arpa ve buğday hasadının sevkiyatıyla ilgili anlaşmazlıklar çıktı. Hasat döneminde YPG/PKK işgalindeki bölgelerdeki çiftçilerden satın aldığı arpa ve buğdayı Kamışlı ilçesine bağlı Tavariç beldesindeki silolarda depolayan Esad rejimi, kontrol ettiği bölgelerde ekmek krizinin patlak vermesi üzerine söz konusu buğdayı Suriye'nin iç kesimlerine sevk etme kararı aldı. Bu işlemi 10 gün içinde tamamlamayı planlayan Esad rejimi, ABD öncülüğündeki koalisyon güçlerine yakalanmamak için de sevkiyatları gece saatlerinde 5beşer tırılık küçük gruplar hâlinde yapmaya başladı. Kamışlı'dan dün akşam hareket eden

1 <https://www.urdupoint.com/en/world/trump-extends-us-national-emergency-with-resp-1051889.html>

2 <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/5/oman-becomes-first-gulf-state-to-reinstate-ambassador-in-syria>

3 <https://news.cgtn.com/news/2020-10-05/Assad-says-Russian-bases-in-Syria-help-keep-balance-of-power-Ul0iNHDNL2/index.html>

4 <https://tass.com/world/1208747>

buğday yüklü tırlar, Rakka'nın Tabka ilçesinde YPG/PKK'lı teröristlerce durduruldu. YPG/PKK, sevkiyata izin verme karşılığında Esad rejiminden tırlarda yüklü buğdayın değerinin %30'unu talep etti. Taraflar arasındaki sorun sürerken Tabka ve Kamışlı'da buğday yüklü tırların bekleyişi sürmektedir.⁵

• İdlib

İdlibe bağlı Kafranbel ilçesinde konuşlu Esad rejimi ordusuyla İran destekli yabancı terörist gruplardan oluşan milis güçler Türkiye ve Rusya arasında 5 Mart'ta imzalanan ateşkes anlaşmasını ihlal ederek İdlib'in Cebel Zaviye bölgesindeki el-Bara, Belyun, Kensafta köylerine çok sayıda roket ve havan saldırısı düzenledi. Roket ve havan saldırılarında bir sivil hayatını kaybetti, 4 kişi yaralandı.⁶

• Fırat Kalkanı/Afrin Bölgesi

Suriye'nin kuzeyinde bulunan El Bab ilçesinde bomba yüklü bir kamyon infilak ettirildi. Sivil savunma yetkilileri, patlamada hayatını kaybedenlerin sayısının 19'a yükseldiğini, yaralı sayısının da 82'ye ulaştığını duyurdu.⁷

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Cumhurbaşkanlığı tarafından yapılan açıklamada, Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih ve Kürdistan İslami Cemaat lideri Ali Bapir Bağdat'ta bir araya geldi. Yapılan görüşmede Irak ve Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'nde (IKBY) siyasi ve güvenlik alanlarında meydana gelen son gelişmeler masaya yatırıldı. Ayrıca iki taraf da Irak ve IKBY arasında çözüm bekleyen sorunların çözülmesi için anlayış ve diyalogun geliştirilmesi gerektiğini vurguladı.⁸

IKBY Başbakanı Mesrur Barzani'nin Bağdat ile ilişkileri güçlendirip anayasa çatısı altında çözümler bulmaya yönelik açıklamaları, Irak Hükümet Sözcüsü'nün yaptığı açıklamalar ile aynı zamana denk geldi.⁹ Sözcü, Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi'nin haftalar önce Erbil'e düzenlediği bir ziyaret esnasında IKBY ile aralarındaki problemleri çözmek için uzlaşma isteği ve çözüm önerileri ortaya koyduğunu söyledi.¹⁰

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi, Irak'ın başkenti Bağdat'ta Birleşmiş Milletler (BM) temsilcisinin de katılımıyla IKBY heyeti ile Erbil ve Bağdat arasındaki statüsü tartışmalı bölgelerden biri olarak bilinen Ninova'nın Sincar ilçesinde istikrar ve güvenliğin yeniden te-

5 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/teror-orgutu-ypg-pkk-ve-esed-rejiminin-bugday-kavgasi-suruyor/2001099>

6 <https://www.dailysabah.com/politics/1-civilian-killed-in-assad-regime-attack-on-syrias-idlib/news>

7 <https://english.alaraby.co.uk/english/news/2020/10/6/nineteen-killed-in-car-bomb-attack-in-northern-syria>

8 <https://www.thebaghdadpost.com/en/Story/50074/Salih-Kurditan-Islamic-Group-head-stress-need-to-enhance-dialogue>

9 <https://tr.sputniknews.com/ortadoğu/2020101043003281-irak-kurt-bolgesel-yonetimi-basbakan-barzanii-bagdat-ve-erbil-sengalde-birlikte-calismak-uzere/>

10 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2555416/siyasi-seçim-tabanlı-ittifaklar-bağdat-ile-erbil-arasındaki-ilişkileri-yeniden>

sis edilmesini ve durumun normalleşmesini hedefleyen bir anlaşma imzaladı. ¹¹ Anlaşmada “PKK’nın Sincar ve çevresindeki bölgelerde varlığı sonlandırılacak. PKK ve ona bağlı tüm yapıların bölgede hiçbir rolü olmayacak” maddesi de yer aldı. Ayrıca anlaşma kapsamında, Sincar’ın güvenlik ve idari yönetiminin gözden geçirilmesi ve yeniden imarı için Bağdat ve Erbil arasında ortak komite kurulması kararlaştırıldı. Sincar’da varlık gösteren Haşdi Şaabi güçlerinin de ilçe dışına çıkarılacağı ifade edildi.¹²

ABD, Sincar Anlaşması’nı memnuniyetle karşılayarak destek açıklamasında bulundu. Kazımî’nin açıklamasında ise “Topraklarımızın, komşumuz Türkiye’ye veya İran’a karşı silahlı gruplarca saldırı amaçlı kullanılmasına izin vermeyiz” şeklindeki ifadelerine yer verildi.¹³ Diğer yandan Irak Asaib Ehlil Hak Hareketi Genel Sekreteri Kays el-Hazali’nin IKBY ile merkezî Irak hükûmeti arasında imzalanan Sincar Anlaşması’na tepki gösterdiği açıklandı. Hazali’nin Sincar Anlaşması’nın siyasi sürecin ve seçim uzlaşmalarının bir parçası olduğunu duyurduğu bildirildi.¹⁴ Diğer yandan, Irak hükûmeti ile IKBY arasında yapılan Sincar bölgesinin statüsüne ilişkin anlaşmayı “doğru yönde ilk ve önemli bir adım” olarak memnuniyetle karşılayan Birleşmiş Milletler Irak Yardım Misyonu (UNAMI), anlaşmanın daha iyi bir geleceğin önünü açmasını umduğunu ifade etti.¹⁵

Irak İçişleri Bakanı Osman el-Ganimi ile Türkiye’nin Bağdat Büyükelçisi Fatih Yıldız’ın bir araya geldiği bildirildi. İki taraf arasında yapılan görüşme sonrasında Fatih Yıldız’ın “Bugün bir araya geldiğim Irak İçişleri Bakanı Osman el-Ganimi ‘ye güvenlik alanında her türlü iş birliğine hazır olduğumuzu, başta Sincar ve Mahmur’daki PKK mevcudiyeti olmak üzere Irak’taki terör örgütlerinin ülkeden defedilmesi için her zaman destekçileri olacağımızı söyledim” dediği ifade edildi.¹⁶ Ayrıca Irak Ulusal Güvenlik Müsteşarı Kasım el-Araci ile de bir araya gelen Fatih Yıldız, Türkiye ile Irak arasındaki iş birliğinin önemine işaret ederek bunun her alanda geliştirilmesi gerektiğini vurguladı.¹⁷

• Güvenlik

Kerkük’ün Havice ilçesi Polis Müdürü Fettah Hüseyin, IŞİD’in Havice’de Irak Güvenlik Güçleri’ne düzenlediği saldırıda dört polisin öldüğünü, üçünün de yaralandığını açıkladı. Ayrıca Hüseyin bu olay üzerine Kerkük’ten destek kuvvetlerinin de yola çıktığını açıkladı.¹⁸

11 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2556451/bagdat-sincar-daki-durumun-normallesmesi-icin-ikby-ile-anlasma-imzaladi-pkk-ve>

12 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/sincar-anlasmagina-gore-teror-orgutu-pkk-bolgeden-cikarilacak/2002344>

13 <https://tr.sputniknews.com/ortadoğu/202010091043002872-irak-basbakani-kazimiden-sengal-aciklamasi-topraklarimizin-turkiyeye-veya-irana-karsi/>

14 <https://tr.mehrnews.com/news/1889712/Asaib-i-Ehli-Hak-Hareketi-nden-Sincar-anla%C5%9Fmas%C4%B1na-tepki>

15 <https://reliefweb.int/report/iraq/unami-welcomes-agreement-sinjar-first-and-important-step-right-direction>

16 <https://www.tbajan.si.com/icisleri-bakani-ganimi-ile-buyukelci-yildiz-gorustu/>

17 <https://www.ina.iq/Turkmen/21723/irak-ulusal-guvenlik-musteşarı-39-ndan-ülkesi-ile-türkiye-arasındaki-iş-birliğinin-önemine-vurgu>

18 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/05102020>

Irak Askerî İstihbarat Kurumu, **Ninova**'da gerçekleştirilen askerî operasyon kapsamında terör örgütü IŞİD'in en önemli üyelerinden biri olan ve er-Rakkavi olarak da bilinen bir IŞİD mensubunun yakalandığını duyurdu. Ayrıca yapılan açıklamada, er-Rakkavi'nin el-Kevasir'e bağlı olduğu ve Irak ordusuna karşı gerçekleştirilen saldırıların birçoğunda yer aldığı belirtildi.¹⁹

Irak'taki ABD askerî üslerini ve misyonlarını hedef alan ve İran'a yakınlığıyla bilinen Ketaib Hizbullah, Asaib Ehlil Hak ve el-Nuceba gibi silahlı grupları çatısı altında barındırdığı iddia edilen "Iraklı Direniş Eksenini" saldırılara ara verdiğini duyurdu. Direniş Grubu tarafından yapılan açıklamada, ABD ve yabancı askerlerin ülkeden çekilmesine fırsat vermek için operasyona ara verildiği aktarıldı.²⁰

• Ekonomi

Monako merkezli petrol ve gaz danışmanlık şirketi Unaoil'in eski bir yöneticisi, Irak'taki kamu görevlilerine 2005 ile 2013 yılları arasında 1,7 milyar dolarlık anlaşmalar imzalaması için rüşvet verdiği için üç yıl dört ay hapis cezasına çarptırıldı.²¹ Unaoil'in Irak ülke eski yöneticisi Iraklı Basil el-Cerah, 2003 senesinde Saddam Hüseyin'in düşüşünden sonra Körfez'de petrol boru hatları, bir petrol platformu ve açık deniz demirleme şamandıraları inşası ihalelerini garantilemek için 17 milyon dolar rüşvet ödediğini itiraf etti.²²

Irak'ın Petrol Bakanı İhsan Abdul Cabbar, el-Sabah devlet gazetesinin bildirdiğine göre petrol fiyatlarının 2021'in ilk çeyreğinde 45 dolara ulaşmasının beklendiğini söyledi.²³ Petrol Bakanı, Irak'ın 2021 federal bütçe taslağını varil başına 42 dolarlık öngörülen petrol fiyatına dayandırdı.

Irak, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankasına (EBRD) üye olmak için ilk adımı attı.²⁴ Çok uluslu finans kuruluşunun mevcut 71 hissedarı, 7 Ekim Çarşamba günü bankanın yıllık toplantısı sırasında ülkenin talebini onayladı. Irak, Nisan 2018'de üyelik talebinde bulunmuştu.

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Basra'nın güneyindeki Büyük Fav Liman Projesi'nin üstlenicisi Daewoo E&C şirketinin teknik müdürü Park Chul-ho intihar etti.²⁵ Iraklıların uzun yıllardır Fav Limanı'nın inşası ile uğraştığı açıklandı. Proje, ülke için büyük bir ekonomik değer ve stratejik öneme sahip olmasına rağmen yerel ve bölgesel çevreler inşaat çalışmalarını engellemekle suçlanıyor. Limandan sorumlu olan Ulaştırma Bakanlığı, Daewoo şirketi teknik sorumlusunun intihar olayından

19 <https://www.basnews.com/tr/babat/639468>

20 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2558331/irakli-direnis-grubu-abdyi-hedef-alan-saldirilarina-ara-verdi>

21 <https://www.middleeastmonitor.com/20201009-ex-oil-executive-sentenced-in-iraq-bribery-case/>

22 <https://www.reuters.com/article/us-britain-unaoil-iraq-idUSKBN26T2V8>

23 <https://www.reuters.com/article/iraq-oil-int-idUSKBN26W06C>

24 <https://menafn.com/1100925038/Iraq-to-join-European-Bank-for-Reconstruction-and-Development>

25 <https://turkish.aawsat.com/home/article/2557151/irak-koreli-daewoo-sirketinin-buyuk-fav-liman-projesi-muduru-intihar-etti>

duyulan üzüntüyü dile getirdi ve proje üzerindeki çalışmaların devam ettiğini vurguladı.

Irak Sağlık Genel Müdürü **Riyad Halfi**, Irak'ta koronavirüs salgını (Covid-19) ile mücadele kapsamında bir daha sokağa çıkma yasağının uygulanmayacağını söyledi. Riyad, bu kararın alınmasında Iraklıların sadece %20'sinin maske taktığı ve tedbirlere uymadığının etkili olduğunu söyledi.²⁶

Irak'ta yılda bir düzenlenen Arbain törenlerinin Covid-19 vaka artışıyla mücadele eden Iraklı yetkililer için sağlık tehlikeleri oluşturduğu açıklandı.²⁷ Çoğunda yüz maskesi olmayan on binlerce kişi, güvenlik kontrolleri için Kerbela'da sıraya girdi. Diğer yandan Arbain merasimine katılan ve ellerinde geçtiğimiz yıl hükümet karşıtı protestolarda hayatlarını kaybedenlerin fotoğraflarını taşıyan ABD ile İran karşıtı gruba, güvenlik güçleri sert müdahalede bulundu.²⁸ Arbain merasiminde görevli olan güvenlik güçlerinin, Hz. Hüseyin'in türbesine girmeye çalışan ve ellerinde Irak bayrağı taşıyan protestoları destekleyen gruba müdahalesi sonucu yüzden fazla kişi yaralandı. Kerbela'da yaşananlar üzerine Dikar vilayetinde de bir grup gösteri düzenledi. Göstericiler, Şii partilere ait binaları ateşe verdi ve bazı ana yolları trafiğe kapattı.²⁹

Bağdat'ı kum fırtınalarından korumayı amaçlayan ve şehre doğru gelen çöl rüzgarlarını durdurma hedefi olan ve ilk olarak 1970'li yıllarda Arap ülkelerinin yürüttüğü bir kampanya kapsamında ve Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) yardımıyla başlayan yeşil kuşak projesi Irak'ta yeniden gündeme geldi. Bu bağlamda Irak Tarım Bakanlığı vilayetlerdeki yeşil kuşakların sürdürülmesi ve yeşil alanların artırılması için hükümet ya da yerel yönetimler tarafından dikilecek tüm fidanların bağışlanacağı bir projeyi desteklemeye teşvik etti. Ayrıca Tarım Bakanlığı, Irak'ın çölleşmeden kötü etkilenen bölgelerini canlandırmak için 14 milyardan fazla ağaca ihtiyaç olduğunu belirtti.³⁰

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Başbakanlık Ofisi tarafından yapılan açıklamada Başbakan Mustafa Kazimi'nin himayesinde, Sincar'da hükümetin kontrolünü güçlendirmek ve dışarıdan gelen grupların gücünü kırmak için Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) ile idari ve güvenlik açısından tarihî bir anlaşma yapıldığı duyuruldu. Kazimi liderliğinde Bağdat'ta yapılan toplantıya, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin Irak Özel Temsilcisi Jeanine Hennis, IKBY heyeti ve Yezidi toplumu temsilcileri katıldı. Anlaşma sonrası yapılan açıklamada, Musul'un doğusunda güvenliği sağla-

26 <https://www.middleeastmonitor.com/20201011-only-1-of-5-iraqis-committed-to-wearing-masks/>

27 <https://www.reuters.com/article/us-health-coronavirus-iraq-arbaeen-idUSKBN26T237>

28 <https://tr.sputniknews.com/ortadoğu/202010071042981374-irakin-kerbela-kentinde-olayli-erbain-merasimi-100den-fazla-yarali/>

29 <https://tr.sputniknews.com/ortadoğu/202010061042980812-kerbelada-iran-ve-abdyi-protesto-eden-gruba-hasdi-sabiden-mudahale/>

30 <https://www.indyurk.com/node/256606/dünya/irakin-nefes-almak-için-14-milyar-ağaca-ihtiyacı-var>

ma yetkisinin merkezî yönetimde olduğu belirtilerek Başbakan Kazımînin "Sincar'ın yerel ve dışarıdan gelen silahlı gruplardan temizlenmesi gerektiğini" vurguladığı aktarıldı. Ayrıca Kazımî'nin "Topraklarımızın komşu Türkiye'ye veya komşu İran'a karşı silahlı gruplarca saldırı amaçlı kullanılmasına izin vermeyiz" şeklindeki ifadelerine yer verildi.³¹

Irak merkezî hükûmeti ile IKBY arasında yapılan anlaşmaya yönelik Irak Türkmen Cephesi (ITC) de bir açıklama yayınlayarak bazı koşullar dâhilinde anlaşmanın destekleneceği belirtildi. Beş madde olarak açıklanan şartlarda özellikle bölgede güvenlik ve idari yönetimin merkezî hükûmetin kontrolü altında olması gerektiği ile Sincar'ın 140. madde çerçevesinde değerlendirilmemesi hususları vurgulandı. Zira anlaşma sonrası IKBY Başbakanı Mesrur Barzani yaptığı açıklamada, söz konusu anlaşmanın Anayasa'nın 140. maddesinin uygulanması için bir başlangıç olduğunu ifade etmiştir.

IKBY Etnik ve Dinî Unsurlardan Sorumlu Türkmen Bakan Aydın Maruf ise anlaşmanın olumlu bir adım olduğunu, yasa dışı grupların bölgeden çıkarılarak yeni bir ortak idare kurulacağını ve söz konusu adımların Irak'taki mevcut süreçte olumlu gelişmeler olduğunu belirtti.³²

Türkmen İslam Birliği Genel Sekreteri ve Irak Parlamentosu eski Milletvekili Casim Muhammed Cafer Bayatlı, Sincar hakkında Irak Merkezi Hükûmeti ile IKBY arasında yapılan anlaşma detaylarının paylaşılmasını istedi. Bayatlı, IKBY tarafından yapılan açıklamada 140. madde vurgulaması yapılmasının kabul edilemez olduğunu bildirdi. Bayatlı ayrıca Kerkük, Amirli, Tuzhurmatu ve Karatepe gibi Türkmen nüfusun yoğun olarak yaşadığı yerlerde IKBY ile merkezî hükûmet arasında herhangi bir koordinasyona karşı olduklarını vurguladı.³³

Bedir Örgütü Kuzey Şubesi Sorumlusu Muhammed Mehdi Bayatlı, Kerkük'ün gelecek seçimler için dört seçim bölgesine ayrılması önerisinde bulundu. Seçim yasasında Kerkük'ün özel bir statüde olduğunu ifade eden Bayatlı, Kerkük'ün üç seçim dairesine bölünmesi yönündeki önerinin seçmenler için adaletsizlik oluşturduğunu söyleyerek seçim dairelerinin 4 Türkmen, 4 Arap, 4 Kürt ve 1 Hristiyan şeklinde paylaşılmasını önerdi.³⁴

• Güvenlik

Kerkük Ortak Operasyonlar Komutanı Saad Harbiye, Kerkük'ün Reşad nahiyesinde terör örgütü IŞİD'in sözde Kerkük müftüsünün yakalandığını açıkladı. Federal Polis güçlerinin gelen bir istihbaratı değerlendirerek bölgeye operasyon yaptıklarını aktaran Harbiye, yakalanan IŞİD militanının sorguda örgütün Kerkük müftüsü olduğunu itiraf ettiğini belirtirken yakalanan şahsın kimliğine ilişkin bilgi paylaşımında bulunmadı.³⁵

31 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bagdattan-sincar-icin-anlasma-hamlesi/2001576>

32 https://twitter.com/aydn_maruf/status/1314682179692175363?s=20

33 <https://www.alsumaria.tv/news/فتان اشد قبيل يبرأ - عم قفلت خي و داد غيب - عم قفتي - عن ادك ت سيز ح /360987/فصا اوس>

34 https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=190696639245971&id=115002216815414

35 <https://n.annabaa.org/news51309>

Terör örgütü IŞİD militanlarının, Kerkük'ün Havice ilçesine bağlı Nekar köyünde bulunan Federal Polis güçlerine ait bir karargâha saldırı düzenlediği açıklandı. Güvenlik güçlerine dayandırılan bilgilere göre IŞİD militanlarının güvenlik güçlerine karşı düzenlediği saldırıda iki Federal Polis mensubunun hayatını kaybettiği, beşinin ise yaralandığı aktarıldı.³⁶

• Sağlık & Sosyal Hayat

Irak Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, Kerkük'te 11 Ekim 2020 tarihi itibarıyla 93 kişide daha Covid-19 tespit edildiği, kentteki toplam vaka sayısının 14.526'ya ulaştığı bildirildi. Ayrıca açıklamada toplam vefat sayısının 558 olduğu, sağlığına kavuşan toplam hasta sayısının ise 12.060'a ulaştığı aktarıldı.³⁷

ITC Başkanı ve Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, Irak'taki Türkmen gençlerin eğitim noktasında önlerine engeller konmak istendiğini savundu. Geçmiş dönemlerde Türkmenlerin tıp ve mühendislik alanlarında önde gelen şahsiyetler yetiştirdiğini aktaran Salihi, günümüzde bazı çevreler tarafından Türkmenlerin bu başarısının önüne geçilmeye çalışıldığını ifade etti. Özellikle Türkmençe eğitim gören öğrencilerin üniversitelere giriş sınavında aldıkları düşük puanlara değinen Salihi, Türkmençe eğitim gören öğrencilere sınavlarda sorulan sorularla Necef ve Kerbela'daki öğrencilere sorulan sorularla aynı zorlukta olmadığını vurguladı. Salihi ayrıca, özellikle Eğitim Bakanlığı bünyesindeki Bağdat ve Kerkük'teki birimlerin Türkmen eğitimini geriye götürmek amacıyla bazı faaliyetler içerisinde olduklarını, konuya dair soruşturma yürütülmesi için gerekli yerlere başvurduklarını bildirdi.³⁸

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

IKBY Başbakanı Mesrur Barzani, Başbakan Yardımcısı Kubad Talabani ve Maliye Bakanı Avad Cenab, IKBY Parlamentosunun oturumuna katıldı. Başbakanlığın talebi üzerine düzenlenen oturumda Erbil-Bağdat ilişkileri, reform paketi, ekonomik kriz ve koronavirüs salgını (Covid-19) masaya yatırıldı. Oturumda bu konularda milletvekilleri bilgilendirildi.³⁹ Muhalif gruplar, bu oturumun yeterli olmadığını ve Parlamento Başkanlığına sunulan soruşturma teklifi ile ilgili özel bir oturum istediklerini vurguladı. Kürdistan İslami Birlik Partisi (Yekgirtu) Parlamento Grup Başkanvekili Şerko Cevdet, bu oturum parlamentonun isteği ile olmadığını ve Başbakan'ın **sözlerinin milletvekillerini ikna etmediği gerekçesiyle soruşturma teklifinin gündeme getirilmesini bir kez daha vurguladı. Buna karşın Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) Parlamento Grup Milletvekili Sözcüsü Peşeva Hevrami ise Parlamento Oturumunda soruların çoğunun yanıtlandığını ifade ederek yakın zamanda hükümet heyetinin-**

36 <https://shafaq.com/ar/سياسة/360987/حزب بئر كمانتي-ينفق-مع بغداد سو يختلف-مع-ار بيل-بشان-اتف>

37 <http://turkmenelihat.net/turkmeneli/item/19737-kerkuk-te-93-kisiye-daha-koronavirus-tanisi-konuldu-5-kisi-vefat-etti.html>

38 <https://www.facebook.com/Turkmenelitv1/posts/3318050254958528>

39 <https://rwmal.net/%>

soruşturulması konusunun gündeme getirilmesine gerek kalmadığını belirtti.⁴⁰ Konu ile ilgili IKBY Parlamento Başkanı Revas Fayik ise soruşturma teklifinin Başbakanlığa iletildikten sonra 14 gün içerisinde Başbakanlığın cevap vermesi gerektiğini vurguladı.⁴¹ Diğer yandan muhalif milletvekillerinin “Hükûmet sorunları çözemezse istifa etsin” çağırısına karşın Başbakan Barzani’den sert tepki geldi. Barzani, “Muhalif grupların her zaman IKBY’nin yıkılmasına çaba göstermesi nedeniyle bu tutumunuz şaşırtıcı değil. Halk bizi seçti siz de muhalefet grupları olarak çaba gösterin ki gelecek seçimi kazanın” açıklamasında bulundu. Ayrıca Başbakan Barzani’nin yaptığı konuşmada IKBY’nin 28 milyar dinar borcu olduğunu belirtmesi, memur maaşları konusuna yeterince değinmemesi dolayısıyla sorunun çözümü ile ilgili bir şey söylememesi IKBY borçlarının artması ve sınır kapılarında kaçakçılık ile ilgili konularda yaptığı açıklamalar milletvekillerin ve kamuoyunun tepkisini çekti.⁴²

• Güvenlik

IKBY Peşmerge Bakanlığı Genel Sekreteri Cabbar Yaver önderliğinde bir heyet Bağdat’a giderek Irak Savunma Bakanlığı ile görüştü. Yapılan görüşme sonrasında iki taraf arasındaki müzakerelerin yeniden başlayacağı açıklandı. Ayrıca Yaver Kerkük, Ninova ve Diyala bölgelerinde Peşmerge ile Irak ordusunun iş birliği, ortak teftiş noktalarının kurulması ve güvenlik boşluğunun doldurulması konularının gündeme getirildiği belirtildi. Yaver, müzakerelerde Peşmerge ile Irak ordusunun ortak operasyon odalarının oluşturulması konusunun da gündeme getirileceğini ifade etti.⁴³

Erbil ile Bağdat arasında 9 Ekim’de Musul’un Sincar ilçesinde güven ve istikrarın sağlanması ve oradaki durumun normalleşmesini hedefleyen bir anlaşma imzalandı. Anlaşmaya göre Sincar’ın idari ve hizmet konuları ile güvenliği Bağdat ile Erbil’in ortak bir heyetiyle sağlanacak. El-Arab el-cedid gazetesinin haberine göre bu anlaşma terör örgütü PKK’nın Sincar’dan uzaklaştırılması için yapıldı. Ayrıca Şarkul Avsat gazetesinin haberine göre bu anlaşmanın uygulanmasının askerî çatışma riskine neden olacağı ve özellikle Haşdi Şaabi gruplarının kolayca Sincar’dan çıkmayacağı ifade edildi. Öte yandan Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) anlaşmayı olumsuz olarak değerlendirerek anlaşmanın erken seçim kampanyasının bir parçası olduğu açıklamasını yaparken KDP ise anlaşmayı Bağdat ile Erbil arasında tarihî bir anlaşma olarak nitelendirerek Irak Anayasası’nın 140. maddesinin uygulaması için bir umut teşkil ettiğini belirtti. İki partinin Sincar Anlaşması konusundaki ihtilafı basına da yansıdı. KDP medyasında bu anlaşmaya yoğun şekilde yer verilirken KYB medyasında hafifçe değinildi.⁴⁴ Irak Ordusu Ortak Operasyonlar Komutanlığı Sözcüsü, anlaşmaya göre Sincar’ın güvenliğinin merkezî hükûmete bağlı Federal Polis tarafından sağlanacağını belirtti.⁴⁵ Bu anlaşma ile birlikte Sincar başta olmak üzere IKBY dışındaki bölgelerin güvenliğinin sağlanacağı, Irak

40 <https://lvinpress.com/detailnews.aspx?jimare=17054&cor=1&related=2>

41 <https://www.mewdamedia.com/articles/10636>

42 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=6754

43 <https://www.sharpress.net/all-detail.aspx?Jimare=178775>

44 <https://www.peyserpress.com/detail/6427>

45 https://hawlati.co/page_detail?smart-id=16114

Anayasası'nın 140. maddesinin uygulanacağı, Sincar halkının evlerine geri döneceği ve Erbil ile Bağdat'ın daha da yakınlaşacağı belirtildi.⁴⁶

• Ekonomi

Irak Planlama Bakanı Halid Necim Battal, Irak'ın Süleymaniye vilayetinde 9 milyon dolarlık "Yoksul Sayım Projesi"nin başlatıldığını ilan etti. Süleymaniye Valisi Heval Ebubekir yaptığı açıklamada projenin tarım, eğitim, ulaştırma, su ve hizmet sektörünü kapsayacağını belirtti. Projesinin sosyal yardım ve dayanışma projesi olarak Irak'ın daha kırsal ve fakir kesimlerde uygulanacağı belirtildi. Bu bağlamda, Irak'ın farklı yerlerinde uygulanan bu projenin geçen sene IKBY'nin en fakir vilayeti olarak belirtilen Duhok'ta uygulandığı açıklandı.⁴⁷

Irak hükûmetinin Erbil'e aylık olarak göndermesi gereken 320 milyar dinarı Erbil'e göndermediği iddia edildi. Irak merkezi yönetimin Eylül ayında cari açık vermesi nedeniyle Eylül ayında memur maaşlarının ödenmediği bu nedenle IKBY'ye aylık 320 milyar dinarın gönderilmesi durumunun da belirsizliğe düştüğü ifade edildi. Maaşlarda %21 kesinti olmasına rağmen IKBY'ye ödenmesi gereken memur maaşlarının gecikmesi beklenmektedir.⁴⁸

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBY'de tespit edilen toplam koronavirüs salgınında (Covid-19) vaka sayısı 54.387'ye yükselirken virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısının 1.949 olduğu açıklandı. Diğer yandan virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısının ise 34.128'e ulaştığı bildirildi.⁴⁹ Ayrıca bu hafta hem vaka hem de ölüm sayısında artış olduğu özellikle Süleymaniye vilayetinde ölüm oranının %6 olduğu belirtildi. Bu doğrultuda Süleymaniye Sağlık Genel Müdürlüğü Sözcüsü Yad Nakşibendi, Süleymaniye'nin daha önce görünmeyen tehlikeli bir duruma düştüğünü belirtti.⁵⁰ Ayrıca Sağlık Bakanlığı Sözcüsü Aso Havezi yaptığı açıklamada, IKBY'de 400 Covid-19 hastasının durumunun ağır olduğunu ve salgınla mücadele kapsamında sokağa çıkma yasağının seçeneklerden biri olduğunu dile getirdi.⁵¹

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan:

Avrupa Parlamentosu perşembe günü Avrupa Konseyini Suudi gazeteci Cemal Kaşıkçı'nın öldürülmesinden sorumlu olan kimselere yaptırım uygulamaya çağırırdı. Parlamento üyeleri ayrıca Suudi Arabistan'ın insan hakları ihlallerini meşrulaştırmaktan kaçınmak için Riyad'da yapılacak G20 Liderler Zirvesi'nde Avrupa Birliği'nin kurumsal ve diplomatik temsilinin düşürülmesini talep etti.⁵²

46 <https://www.basnews.com/so/babat/640189>

47 https://hawlati.co/page_detail?smart-id=16115

48 <https://www.peyserpress.com/detail/6388>

49 <https://www.kurdistan24.net/so/default>

50 <https://www.mewdamedia.com/articles/10591>

51 <https://www.sharpress.net/all-detail.aspx?Jimare=178772>

52 <https://www.aa.com.tr/en/europe/ep-seeks-sanctions-on-saudis-over-khashoggi-murder/2000981>

Suudi Arabistan Ticaret Odaları Başkanı Ajlan al-Ajlan, Suudi Arabistan'da ticari olarak Türkiye karşıtı boykot çağrısında bulundu.⁵³ Türk iş adamları cumartesi günü Suudi yetkilileri ticari ve ekonomik ilişkilerdeki sorunları çözmek için somut girişimlerde bulunmaya çağırıldı.⁵⁴

Suudi Arabistan'ın eski İstihbarat Kurumu Başkanı ve ABD Büyükelçisi Prens Bandar bin Sultan bin Abdülaziz, Suudi Arabistan kanalı Al-Arabiya TV'ye verdiği röportajda Filistinli liderleri İsrail ile barış yapmak için birçok fırsatı israf etmekle suçladı. Prens Bandar ayrıca Filistin yönetiminin, BAE ve Bahreyn'in İsrail ile normalleşme anlaşması imzalamasına yönelik suçlayıcı tepkisini eleştirdi.⁵⁵

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

Abu Dabi merkezli International Holdings Company (IHC) ve Sudan'ın en büyük holdinglerinden DAL Group Sudan'da tarım alanında 225 milyon dolarlık ortak yatırım anlaşması imzaladı.⁵⁶

Abu Dabi Yatırım Ofisi (ADIO) ve İsrail İhracat Enstitüsü arasında yatırım ve ticaret alanında ortak faaliyetleri arttırmak ve kolaylaştırmak için bir iş birliği anlaşması imzaladı.⁵⁷

• Katar

Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, günübirlik Körfez ziyareti kapsamında çarşamba günü Katar Emiri Temim bin Hamed es-Sani ile bir araya geldi. Ziyaretinde Erdoğan'a aralarında Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak, Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Kasapoğlu, Millî İstihbarat Teşkilatı (MİT) Başkanı Hakan Fidan, İletişim Direktörü Fahrettin Altun ve Cumhurbaşkanı Sözcüsü İbrahim Kalın'ın da bulunduğu çok sayıda üst düzey yetkili eşlik etti.⁵⁸ İki ülkenin askerî yetkilileri arasında askerî alanda ortak çıkarları ve iş birliğini geliştirmenin yolları tartışıldı.⁵⁹

Türkiye'nin Anadolu Tersanesi, 2018 yılında Doha Uluslararası Deniz Savunma Fuarı ve Konferansı'nda (DIMDEX 2018) imzalanan anlaşma kapsamında Katar Deniz Kuvvetleri için iki savaş gemisinden birini denize indirdi.⁶⁰

53 <https://www.reuters.com/article/us-saudi-turkey-trade/saudi-business-leader-urges-boycott-of-goods-from-hostile-turkey-idUSKBN26P0RZ>

54 <https://www.aa.com.tr/en/economy/turkish-companies-call-sarabia-to-take-concrete-steps/2002153#>

55 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-10-07/senior-saudi-royal-turns-up-heat-on-failed-palestinian-leaders>

56 https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-10-05/abu-dhabi-investor-signs-pact-on-225-million-sudan-farm-project?utm_content=middleeast&utm_campaign=socialflow-organic&utm_medium=social&utm_source=twitter

57 <https://middle-east-online.com/en/abu-dhabi-investment-office-israel-export-institute-sign-cooperation-deal>

58 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/turkish-president-meets-qatari-emir-in-doha/1998617>

59 <https://www.aa.com.tr/en/politics/turkish-qatari-military-figures-hold-cooperation-talks/2000477>

60 <https://www.trtworld.com/magazine/turkey-launches-first-training-warship-for-qatar-40446>

Katar, spor faaliyetleri kapsamında 2030 Asya Oyunları'na ev sahipliği adaylığı için resmî olarak başvuruda bulundu.⁶¹ FIFA 2022 Dünya Kupası'nın Katar'da düzenlenecek olması da spor faaliyetleri açısından Katar'ı Körfez bölgesinde öne çıkarmaktadır.

Katar'da bir süredir yabancı işçiler ve Katar vatandaşı olmayan kimseler hakkında düzenlemeler yapılmaya devam etmektedir. Bununla ilgili olarak Katar, Bakanlar Kurulunun verdiği karar gereğince vatandaşı olmayanların ülkede gayrimenkul sahibi olabileceği ve gayrimenkulden yararlanabileceği alanlar, koşullar ve prosedürler belirlendi.⁶²

Katar, salı günü 2007'den bu yana İsrail-Mısır ablukası altında olan Gazze Şeridi'ndeki 100.000 muhtaç Filistinli aileye en son mali hibe taksitlerini vermeye başladı. Hibe programı kapsamında bölgede ikamet eden her aile 100 dolar alacak.⁶³

Körfez'de silahlanma konusu ile ilgili olarak BAE'nin ardından Katar'da, Amerika Birleşik Devletleri'nden gizli F-35 savaş uçağı satın alması için resmî bir talepte bulundu.⁶⁴ Yakın zamanda ABD makamlarının Katar'ın başvurusunu resmî açıklama ile duyurması beklenmektedir.

• Kuveyt

Kuveyt Emiri Şeyh Nevaf el-Ahmed el-Cabir es-Sabah, Şeyh Meşal el-Ahmed el-Cabir es-Sabah'ı veliaht prens olarak atadı.⁶⁵ Şeyh Meşal, 8 Ekim'de ise Ulusal Mecliste yemin ederek göreve başladı.⁶⁶

Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan beraberindeki heyet ile Emir Şeyh Nevaf el-Ahmed el-Cabir es-Sabah'a taziye dileklerinde bulunmak için Kuveyt'i ziyaret etti.⁶⁷

Suudi Arabistan Kralı Selman bin Abdülaziz, Devlet Bakanı Prens Turki bin Muhammed bin Fahad bin Abdülaziz vasıtasıyla Kuveyt Emiri Şeyh Nevaf el-Ahmed el-Cabir es-Sabah'a mektup yolladı. Tüm alanlarda ilişkilerin gelişmesine, karşılıklı çıkarlara, bölgesel ve uluslararası gelişmelere değinildi. Mektup, Emir'in Suudi Arabistan'ı ziyaret etmesi için de bir davetiyeydi.⁶⁸

• Umman

Umman, Suriye'deki Büyükelçiliğine büyükelçisini tekrar gönderen ilk Körfez ülkesi oldu. 2012 yılında başlayan olaylarla birlikte Umman Büyükelçisi de diğer Körfez ülkeleri gibi

61 <https://m.gulf-times.com/story/674541/Doha-2030-submits-Candidature-File-promising-certa>

62 <https://www.qatar-tribune.com/latestnews-article/mid/506/articleid/358/qatar-sets-conditions-and-controls-for-non-qatari-ownership-of-real-estate-in-the-country->

63 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/gaza-families-start-receiving-qatari-financial-aid/1997613>

64 <https://www.reuters.com/article/qatar-israel-jets-exclusive-int/exclusive-qatar-makes-formal-request-for-f-35-jets-sources-idUSKBN26S386>

65 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2930057&Language=en>

66 <https://gulfnews.com/world/gulf/kuwait/sheikh-mishal-takes-oath-as-kuwait-crown-prince-1.1602141445265>

67 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2930067&Language=en>

68 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=2930861&Language=en>

ülkesine çekilmiş ancak diplomatik ilişkiler devam etmişti. Turki bin Mahmud el-Busaidi büyükelçilik makamına atandı.⁶⁹

1 Ekim'den itibaren koronavirüs sebebiyle uygulanan çoğu kısıtlamanın kalktığı Umman'da koronavirüs vaka sayısı 104.129'a yükseldi. Vefat edenlerin sayısı 1.009'a, iyileşenlerin sayısı ise 91.731'e ulaştı. Aktif vaka sayısının ise 12.398 olduğu belirtildi.⁷⁰ Artmaya devam eden vaka sayıları sebebiyle 11-24 Ekim tarihleri arasında 20.00-05.00 saatleri arasında toplu alanların ve dükkanların kapatılacağı açıklandı.⁷¹ Tedbirleri ihlal eden kişilerin ise sosyal medyada isimlerinin ve fotoğraflarının paylaşılacağı belirtildi.⁷² Kısıtlamaları ihlal eden bir grup yabancı işçinin ise gözaltına alındığı bildirildi.⁷³

• Bahreyn

Kuveyt'te Şeyh Meşal el-Ahmed el-Cabir'in veliaht prens olarak seçilmesinden sonra Bahreyn Kralı Hamed bin Isa el-Halife bir mesaj göndererek tebriklerini ilettiler.⁷⁴ Daha sonrasında da ikili arasında bir telefon görüşmesi gerçekleşti. Görüşmede Kral Isa el-Halife Veliaht Prens Şeyh Meşal'e iyi dileklerini tekrar ifade etti.⁷⁵

Bahreyn Dışişleri Bakanlığı ile Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği arasında da mülteciler ve sığınmacılar konusunda iş birliği yapılması hakkında mutabakat zaptı imzalandı.⁷⁶ Son olarak, Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan bir açıklamayla Azerbaycan ve Ermenistan arasında ateşkesin sağlanması için yapılan anlaşmadan dolayı duyulan memnuniyet ifade edildi. Açıklamada ateşkesin sağlanması için Rusya'nın ara buluculuğuna da övgü yapıldı. Taraflar arasında yaşanan çatışmaların siyasi bir çözüme ulaştırılması için iki tarafa da diyalog çağrısında bulunuldu.⁷⁷

• Yemen

Yemen'in Hudeyde vilayetindeki limanın çevresinde bu hafta Husi milisler ile Arap Koalisyonu güçleri arasındaki çatışmaların yoğunlaştığı ve bunun sonucunda onlarca kişinin yaşamını yitirdiği belirtildi. Bölgede daha önce Birleşmiş Milletler (BM) ara buluculuğunda ateşkes için taraflar arasında anlaşma sağlanmıştı.⁷⁸ Taraflar arasındaki çatışmalar ülkenin kuzeyin-

69 <https://gulffnews.com/world/gulf/oman/oman-becomes-first-gulf-state-to-reinstate-ambassador-in-syria-1.74351732>

70 <https://gulffnews.com/world/gulf/oman/oman-reports-664-new-covid-19-cases-total-infections-104129-1.74429033>

71 <https://gulffnews.com/world/gulf/oman/covid-19-oman-to-reimpose-night-time-lockdown-from-sunday-1.74456434>

72 <https://gulffnews.com/world/gulf/oman/covid-19-oman-to-publish-names-and-photos-of-violators-1.74477667>

73 <https://gulffnews.com/world/gulf/oman/oman-police-arrest-asian-expats-for-violating-coronavirus-restrictions-1.74456439>

74 <https://www.bna.bh/en/HMKingcongratulatesKuwaitCrownPrinceonappointment.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDs2LzhnKBwfiKBlonfnqil%3d>

75 <https://www.bna.bh/en/HMKingholdscallwithKuwaitiCrownPrince.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDLAB5oKtIPNGdJSQjlyYXHs%3d>

76 <https://www.bna.bh/en/BahrainUNHCRsignagreement.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDvQb23enrHaDXwbxE4o%2bjsM%3d>

77 <https://www.bna.bh/en/BahrainwelcomesceasefirebetweenAzerbaijanandArmenia.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDhj%2fAAqRc4I2z5y99MQIsUI%3d>

78 <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/8/yemen-un-calls-for-ceasefire-as-clashes-resumed-in-hodeidah-port>

de de devam etti. Cevf vilayeti civarındaki çatışmaların sonucunda Yemen ordusu Husilere karşı ilerleme kaydetti. Husi milislere ait haber kanallarından bu çatışmalar sırasında ikisi komutan 6 kişinin hayatını kaybettiği bilgisi paylaşıldı.⁷⁹ Bir başka gelişme de Husilerin kontrolünde bulunan ve Yemen'in güneybatısında yer alan Ibb eyaletinde gerçekleşti. Husiler bu bölgede WhatsApp kullanılmasını yasaklayan bir açıklama yayınladı. Açıklamada ayrıca bu uygulamayı kullananların hapis cezası alacakları belirtildi.⁸⁰

BAE destekli Güney Geçiş Konseyi (GGK) lideri Aydarus ez-Zubeydi Riyad'a giderek Rusya'nın Sana Büyükelçisi Vladimir Deduşkin ile bir görüşme gerçekleştirdi. Bu görüşmede Zubeydi Yemen'deki sorunların çözümü için Güney Yemen'in Kuzey'den ayrılması ve ayrı bir devlet olması gerektiğini ifade etti.⁸¹ Diğer taraftan GGK güçlerinin kontrolünde bulunan Aden'de faaliyet gösteren Türk Kızılayından bir grup yetkili GGK milisleri tarafından alıkonulmuştu. Bir süre sonra ise Türk Kızılay'ı Twitter üzerinden bir açıklama yaparak grubun serbest bırakıldığını belirtti.⁸²

Diğer bir önemli gelişme ise Yemen'in Umman sınıрыyla bitişik doğu vilayetlerinden olan el-Mahra'da yaşandı. Medyaya yansıyan haberlerde Suudi Arabistan'ın bu bölgede Doğa Koruma Alanı olarak ilan edilen bir bölgede askerî üs inşasına başlamak üzere adımlar attığı belirtildi. Bölge UNESCO tarafından bitki çeşitliliği merkezi olarak tanımlanmaktadır.⁸³ Öte yandan iki gizli belgenin deşifre edilmesiyle ortaya çıkan bilgilerin ışığında BAE'nin 2004 yılında Yemen'e İsrail ile ilişkileri normalleştirme için baskı uyguladığı ortaya çıktı.⁸⁴ Son olarak Husilerin kontrolündeki Hudeyde Limanı'nın kuzey açıklarında 2015 yılından beri demirli olan ve yaklaşık 1.1 milyon varil petrol taşıyan FSO SAFER tankerinin petrol sızdırmaya başladığı belirtildi. Husiler tankere müdahale edilmesine izin vermiyorlardı.⁸⁵

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Bu hafta başında, ABD'nin Libya Büyükelçisi Richard Norland Tobruk Temsilciler Meclisi Başkanı Aquila Salih ile Kahire'de görüştü. Görüşme sonrasında Norland ABD'nin Mısır'ı Libya barış sürecindeki aktif rolünden dolayı tebrik etti. Haftanın sonunda ise Mısırlı yetkililer, Bouznika'daki Libya siyasi uzlaşma müzakerelerinin ardından 3 gün sürmesi planlanan yeni görüşmelere Mısır'ın ev sahipliği yapacağını duyurdu. Bu kararda Norland ile Salih'in görüşmesinin etkili olduğu belirtildi.⁸⁶ Bu hafta bölgede çözülememiş sorunlar arasında olan

79 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/yemen-ordusu-cevf-vilayetinde-yeni-bolgelerde-kontrolu-sagladı/1999294>

80 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/yemen-s-houthi-rebel-group-bans-whatsapp/2001118>

81 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bae-destekli-guney-gecis-konseyi-yemenin-guneyinin-kuzeyden-ayrilmasinda-israci/1996882>

82 <https://www.middleeastmonitor.com/20201008-yemen-releases-turkey-relief-team-after-hours-in-detention/>

83 <https://www.middleeastmonitor.com/20201006-saudis-establish-military-base-in-yemen-nature-reserve/>

84 <https://www.middleeastmonitor.com/20201008-uae-encouraged-yemen-to-normalise-relations-with-israel-16-years-ago-say-classified-documents/>

85 <https://www.middleeastmonitor.com/20201005-yemen-decaying-oil-tanker-in-red-sea-is-leaking/>

86 <https://www.egyptindependent.com/egypt-hosts-three-day-meetings-on-negotiations-between-libyan-parties/>

Rönesans Barajı meselesinde yeni gelişmeler oldu. Etiyopya'nın barajı 12 ay içerisinde açma ve baraj üzerindeki hava sahasını güvenlik sebebiyle uçuşa kapatma adımı üzerine Mısır Cumhurbaşkanı Abdelfettah el-Sisi Mavi Nil üzerindeki bir sorunun Mısır'ın ulusal güvenliğine tehdit olacağını açıkladı. Sorunun Afrika Birliği aracılığıyla masada çözülebileceğine inanan Sisi, bu konu hakkında destekleri için, Kenya Devlet Başkanı Uhuru Kenyatta ile Kenyatta'nın Fransa ziyareti dönüşü Kahire'de görüştü. Görüşmede Rönesans Barajı meselesinde Kenya'nın desteğinin önemini yanı sıra bölgesel güvenlik, ticaret ve koronavirüs ile mücadele konuları da ele alındı.⁸⁷ Mısırda, hâlihazırda Sisi karşıtı protestolar devam ederken 15'i siyasi toplamda 23 tutuklu idam edildi. İdam kararının hükûmetçe protestoculara karşı caydırıcı olması beklense de idamlar sosyal medyada büyük yankı uyandırdı ve protestoları alevlendirdi.⁸⁸ Mısır, geçtiğimiz haftalarda Alman gemi şirketleri ile yaptığı savaş gemisi üretimi teknoloji alımı ve fırkateyn siparişlerinin ardından, bu hafta da İtalyan şirketi Fincantieri Gemi İnşaatı Grubu'ndan 2 adet Bergamini-sınıfı fırkateyni 1,2 milyar euroya sipariş etti. İlk fırkateynin bu sene sonunda Mısır donanması envanterinde olması beklenirken diğer fırkateynin gelecek sene teslim alınması beklenmektedir.⁸⁹ Mısır Deniz Kuvvetleri ile İspanya Deniz Kuvvetleri Akdeniz'de mürur denizcilik tatbikatı gerçekleştirdi. Tatbikata, Mısır donanmasından fırkateyn Toshka ve İspanya donanmasından fırkateyn REINA SOFIA katıldı.⁹⁰ İspanya ile yapılan tatbikatın ardından, bir denizcilik tatbikatının da Karadeniz'de Rusya ile gerçekleştirileceği hem Rus hem de Mısır makamlarınca duyuruldu. Tatbikatın en geç bu sene sonuna kadar yapılacağı eklendi.⁹¹

• Libya

Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas, pazartesi günü Almanya ve Birleşmiş Milletler tarafından ev sahipliği yapılan ve 23 ülkenin katıldığı bakanlar düzeyindeki Libya Konferansı'ndan sonra yaptığı açıklamada "Temkinli iyimserlik için sebep var. Bunu birkaç hafta önce bu şekilde söylemezdim" dedi.⁹² Maas ve BM Genel Sekreteri Guterres, sanal ortamda gerçekleştirilen bu toplantının "'Libya'da barış ve istikrarın sağlanması için son haftalarda yaşanan olumlu gelişmelerin oluşturduğu fırsatın değerlendirilmesinin gerekliliğini vurguladığını" ifade ettiler.⁹³ Konferansa katılan Dışişleri Bakan Yardımcısı Büyükelçi Sedat Önal da "Son on yılda yaptığımız gibi Libya'nın önderliğindeki siyasi süreci Birleşmiş Milletler gözetiminde desteklemeye devam edeceğiz" diyerek mesajını verdi.⁹⁴ Libya Hükûmeti Başkanlık Konseyi ise Trablus'ta düzenlediği toplantının ardından bahsi geçen Libya Konferansı'na zemin

87 <https://nation.africa/kenya/news/africa/egypt-seeks-kenya-s-support-in-row-with-ethiopia-over-dam-2459760>

88 <https://www.middleeastmonitor.com/20201005-egypt-executes-15-political-prisoners/>

89 <https://www.israeldefense.co.il/en/node/45684>

90 <https://www.egyptindependent.com/egypt-spain-carry-out-maritime-training-in-mediterranean-sea/>

91 <https://tass.com/defense/1210037>

92 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/almanya-disisleri-bakani-maas-libya-konusunda-temkinli-iyimserlik-icin-sebep-var/1996582>

93 <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/5/germany-expresses-cautious-optimism-about-ending-libya-conflict>

94 <https://www.aa.com.tr/tr/politika/disisleri-bakan-yardimcisi-onal-turkiye-libyanin-onderligindeki-siyasi-sureci-desteklemeye-devam-edecek/1996540>

hazırlayan, 19 Ocak'ta Berlin Konferansı'nın kararlarına sadık kaldığını vurguladı.⁹⁵ Libya, Arap Birliği'nin bu dönemki oturum başkanlığını yürütemeyeceğini bildirdi. Dışişleri Sözcüsü Muhammed El-Kablavi sosyal medya hesabından yaptığı açıklamada "Libya'nın oturum başkanlığını daha iyi şartlarda yürütmeyi umduğunu" ifade ederken ülkesinin bu kararının sebebine dair ise herhangi bir ayrıntı paylaşmadı.⁹⁶ Eylül başında Fas'ın Bouznika kentinde Libya Devlet Yüksek Konseyi ile Hafter'in siyasi müttefiki TM heyetleri arasında yapılan görüşmelerin devamı niteliğindeki ikinci turun ardından üst düzey kurumlara atama kriterleriyle ilgili ittifakın sağlandığı belirtildi.⁹⁷ Haftanın sonuna doğru Libya Ulusal Petrol Kurumu Halife Hafter'e bağlı "Petrol Tesisleri Muhafızları" isimli silahlı grupla varılan anlaşma neticesinde, ülkenin en büyük petrol sahası olan Şerara'da mücbir durumun kaldırıldığını duyurdu.⁹⁸

• Tunus

Tunus Başbakanı Hichem Mechichi, Kültür Bakanı Walid Al-Zaidi'yi koronavirüsle mücadele tedbirleri talimatlarına uymayı reddettiği gerekçesiyle görevden aldığını duyurdu.⁹⁹ Salı günü, Libya sınırlarına yakın Tatavin kentine bir askerî uçak düştü. Tunus Savunma Bakanlığı F-5'in operasyon uçağı olduğunu ve pilotun hayatını kaybettiğini açıkladı. İnceleme sonucunda kazanın sebepleri teknik ekip tarafından saptanacak.¹⁰⁰ Tunus'un kasım ayı başında düzenlenecek olan ilk karşılıklı (yüz yüze) Libya Siyasi Diyalog Forumu'na ev sahipliği yapması bekleniyor.¹⁰¹ Bu hafta ortasında, Tunus'ta ABD ile Savunma iş birliği görüşmeleri altında ABD-Tunus Müşterek Askerî Komisyonu Kıdemli Lider Forumu (JMC SLF) gerçekleştirildi. Forumu ABD delegasyonunu yönetmek üzere Uluslararası Güvenlik İlişkileri için Savunma Müsteşarı görevinde Dr. Michael Cutrone uzaktan ve ABD'nin Tunus Büyükelçisi Donald Blome Tunus'tan, Tunus delegasyonunu yönetmek üzere ise Tunus Savunma Bakanı Minster Brahim Bertegi katıldı.¹⁰² Bu hafta ortasında, Maltalı balıkçıların Tunuslu balıkçıları kendi lampukilerini yağmalamakla suçlaması üzerine Malta donanması, Tunus ile Malta'nın kıta sahanlığı sınırında devriyeye başladı. Malta'dan yapılan açıklamada devriyelerin herhangi bir ülkeyi hedef almadığı belirtildi.¹⁰³

• Cezayir

Haftanın başında Cezayir Savunma Bakanlığı, Mali'ye ait bir kasabayı ilhak ettiklerine dair iddiaları reddetti. Malili yetkililer konuyla ilgili resmî bir açıklamada bulunmadı.¹⁰⁴ Bu haf-

95 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-hukumeti-berlin-konferansi-kararlarina-bagli-oldugunu-acikladi/2000461>

96 <https://www.middleeastmonitor.com/20201008-libya-becomes-6th-nation-to-refuse-to-chair-arab-league/>

97 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-diyalog-toplantisinde-ust-duzey-kurumlara-iliskin-anlasma-taslagi-imzalandi/1998175>

98 <https://www.haberturk.com/libya-ulusal-petrol-kurumu-serara-petrol-sahasindaki-mucbir-durumu-kaldirdi-2831885>

99 <https://www.middleeastmonitor.com/20201007-tunisia-pm-sacks-culture-minister-for-not-following-covid-rules/>

100 <https://www.aa.com.tr/en/africa/military-plane-crashes-in-tunisia-pilot-killed/1997689>

101 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-siyasi-diyalog-forumu-kasimda-tunusta-duzenlenecek-/2002495>

102 <https://www.defense.gov/Newsroom/Releases/Release/Article/2377205/tunisian-and-us-defense-delegations-conduct-discussion-of-defense-cooperation/>

103 <https://timesofmalta.com/articles/view/army-begins-maritime-patrols-following-fishermens-pleas-about-pirates.822892>

104 <https://www.middleeastmonitor.com/20201006-algeria-denies-having-annexed-parts-of-mali-border-town/>

ta Cezayir’de koronavirüs önlemleri sebebiyle konulan yasaklara rağmen yüzlerce gösterici demokrasi yanlısı bir hareketin otuz ikinci yıl dönümü vesilesiyle siyasi değişim çağrılarını yinelemek için yürüyüş yaptı. 1 Kasım’daki anayasa değişikliği referandumu kampanyasından iki gün önce gerçekleşen yürüyüşe 400 ila 500 kişinin katıldığı tahmin ediliyor.¹⁰⁵ Ülkedeki İslami eğilimli partiler ve Müslüman Alimler Birliği ise anayasa değişikliği için düzenlenen taslağı reddediyor. Maddelerden bazılarının “milletin geleceği için bir tehdit oluşturacağını” ifade ediyorlar.¹⁰⁶ Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun, New York Times ile yaptığı röportajda “Eski bozuk düzenin sona erdiğini ve Cezayir’in özgür ve demokratik hâle geldiğini” söyledi.¹⁰⁷ Fransız L’Opinion gazetesine verdiği demeçte ise Cezayir’de seçimlerin düzenlenmesinin ve siyasilerin seçim yoluyla göreve gelmesinin önemini vurguladı.¹⁰⁸

• Fas

Avrupa Birliği Fas ve Ukrayna ile hidrojen ticaretinde kurallar istediğini belirtti. Taşıt ve endüstride emisyonu düşürmek için düşük karbonlu hidrojen kullanılması gerektiğini belirten Avrupa Birliği Enerji Başkanı Kadri Simson, yenilebilir ve düşük karbonlu hidrojenin sınırlar arası ticaretinin güvenilirliği için uygun kurallara ihtiyaç olduğunu açıkladı.¹⁰⁹ Fas’ın Bouznika kentinde gerçekleşen Libya siyasi uzlaşma müzakerelerinin ikinci aşamasının ardından Libya’daki tarafların, kurumların bağımsızlığı konusunda aynı görüşte birleştiklerine dair açıklama yapıldı. Müzakerelerin ardından Libya’lı yetkililer Fas’a teşekkür etti ve Bouznika’daki görüşmelerin Libya geleceği için şimdiden büyük öneme sahip olduğunu belirttiler.¹¹⁰ Geçen haftaki ABD Savunma Bakanı Mark Esper ile Fas Dışişleri Bakanı Nasser Bourita’nın Rabat’ta imzaladığı iş birliği planının ardından ABD Savunma Bakanlığı bu hafta başında, Fas ile savunma iş birliğinin 2030’a kadar yenilendiğini duyurdu. Fas’ın bir NATO üyesi olmamasına rağmen ABD’nin Kuzey Afrika’da çok önemli bir müttefiki olduğu belirtildi. Aynı zamanda bu iş birliği anlaşması altında birçok Kuzey Afrika ülkesinden katılımın beklendiği Afrika Aslanı Egzersizi adlı askerî eğitim listeye eklendi.¹¹¹ Bu hafta, BM Terörizmle Mücadele Ofisi (UNOCT) ile Fas, Afrika’da Terörizmle Mücadele Program ve Eğitim Ofislerinin Fas’ta kurulması için anlaşma imzaladı. Afrika kıtasında bu zamana kadar ilk kez Rabat’ta açılan ofisin Afrika ülkelerine terörle mücadele, sınır güvenliği, radikallerin varlığının engellenmesi gibi konular üzerine eğitim vermesi beklenmektedir.¹¹² Fas bu hafta ortasında, Fas’ın Ankara Büyükelçisi Muhammed Ali Lazrak’ın temsiliyetiyle Türkiye-Afrika Ekonomik ve İşletme Forumu’na

105 <https://www.aljazeera.com/news/2020/10/5/hundreds-protest-in-algiers-despite-ban-on-gatherings>

106 <https://www.middleeastmonitor.com/20201007-algeria-islamic-scholars-say-new-constitution-threatens-the-countrys-future/>

107 <https://www.middleeastmonitor.com/20201006-algerias-tebboune-old-corrupt-system-is-over/>

108 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayir-cumhurbaskani-tebbun-libyayi-yeniden-insa-etmenin-yolu-secimler-duzenlemek/1998898>

109 https://www.miningweekly.com/article/eu-wants-rules-on-hydrogen-trade-with-ukraine-morocco---bloccs-energy-chief-2020-10-05/rep_id:3650

110 <https://www.morocoworldnews.com/2020/10/321740/newest-inter-libyan-talks-in-morocco-lead-to-unification-of-visions/>

111 <https://www.upi.com/Defense-News/2020/10/05/US-Morocco-renew-military-ties-to-2030/8631601923638/?ur3=1>

112 <https://www.morocoworldnews.com/2020/10/321855/un-morocco-to-establish-unoct-counter-terrorism-office-in-rabat/>

video konferans yoluyla katıldı. 2020'nin başından bu yana Türkiye ile Fas arasındaki ticaret anlaşmazlıklarından sonra ilk kez bir Faslı yetkili Türkiye'nin düzenlediği etkinliğe katıldı.¹¹³

ENERJİ GÜNDEMİ

• Dünya Geneli

LUKOIL ve KazMunayGas (KMG), Hazar Denizi'nin Kazak bölgesindeki Al-Farabi Araştırma Projesi için bir anlaşma imzaladığını açıkladı. LUKOIL ve KMG, Karachaganak, Tengiz, Kumkol ve Hazar Boru Hattı Konsorsiyumunun petrol taşımacılığı projesinde ortak olarak bulunuyorlar.¹¹⁴

Azeri BTC ham petrol yüklemeleri ekim ayı ihracatı için planlanan 15,75 milyon tonken ihracatın 15,55 milyon ton olarak gerçekleştiği belirtildi. Azeri BTC petrol yüklemelerinin, günlük bazda kasım ayında ekim ayına oranla %2 artacağı öngörüldü. Ayrıca Azeri BTC ham petrol kargolarına yönelik fiyatlar, Libya petrol ihracatının yeniden başlaması ve Akdeniz'deki düşük rafineri üretimi nedeniyle sorunlarla karşılaşacağı değerlendirildi.¹¹⁵

Azerbaycan Enerji Bakanlığı yaptığı açıklamada, Azerbaycan ve Kazakistan Çalışma Gruplarının yaptıkları ortak toplantıda Kazak petrolü, petrol ürünleri ve sıvılaştırılmış gazının mevcut altyapılar üzerinden transit hacminin artırılması için teknik çalışmalara başlanması yönünde karar aldı.¹¹⁶

• Türkiye

TPAO'ya, Samsun, Sinop, Amasya ve Çorum'da toplam dört karasal saha için petrol arama ruhsatı verildiği, yüz ölçümleri 58.350 hektarla 58.580 hektar arasında değişen sahalar için verilen ruhsatların 5 yıl süreyle geçerli olacağı, açıklandı.¹¹⁷

• Ortadoğu

Suudi Arabistan'ın yaptığı açıklamada, ülkenin petrol üretiminin eylülde günde 8.974 milyon varile düştüğü, üretimin OPEC+ Anlaşması uyarınca belirlenen hedef üretim olan 9 milyon varilin altında gerçekleştiği bildirildi. Ayrıca, Krallığın eylül ayında ise 6,1 milyon varil petrol ihraç ettiğini açıkladı.¹¹⁸

113 <https://www.moroccoworldnews.com/2020/10/322218/morocco-participates-in-turkey-africa-economic-and-business-forum/>

114 <https://www.energy-pedia.com/news/kazakhstan/lukeoil-and-and-kazmunaygas-sign-agreement-on-al-farabi-project180756#:~:text=08%20Oct%202020,license%20holders%20under%20the%20project.&text=The%20license%20block%20covers%20over%206%2C000%20sq%20kms>

115 <https://www.reuters.com/?edition-redirect=ar>

116 <http://minenergy.gov.az/en/xeberler-arxivi/azerbaycan-qazaxistan-isci-gruplarinin-ikinci-iclas-i-kecirilib>

117 <https://www.f5haber.com/ekonomi/ruhsatlandirma-islemi-tamam-4-ilde-petrol-aranacak-5720769>

118 <https://www.fxstreet.com/news/saudi-oil-production-holds-steady-in-september-at-897-million-barrels-per-day-bloomberg-202010050212>

Suudi Arabistan, Asya'ya sevk ettiği ham petrolünün fiyatını arttırdığını açıkladı. Saudi Aramco, en büyük bölgesel pazarı olan Asya için Arab Light ham petrol fiyatlarını referans petrol fiyatına göre varil başına 10 sent artırdı, fakat orta ve ağır petrolerin maliyetini değiştirmedii. Ayrıca Aramco ABD'ye yönelik fiyatlarını değiştirmediiğini, Akdeniz bölgesi için tüm ürünlerde indirim uygularken Kuzeybatı Avrupa için sadece orta ve ağır ham petrol fiyatlarını düşürdüğünü, açıkladı.¹¹⁹

Moody's Investors Service, ham petrol fiyatlarında artış gerçekleşmedikçe Saudi Aramco'nun yıllık yaklaşık 75 milyar dolarlık temettü (kâr payı) ödemesini karşılayamayacağını değerlendirdi. Aramco'nun %98'ine sahip olan hükümet, bütçe açığının kapatılmasına yardımcı olmak için temettüye güvenmekteydi.¹²⁰

Aramco CEO'su yaptığı açıklamada, daha fazla kâr elde etmek ve mevcut zorlu piyasa koşullarına uyum sağlamak için çeşitli seçenekler üzerinde çalıştığını ve potansiyel varlıkları satma fırsatlarının da incelenebileceğini açıkladı. Ayrıca şirketin, temettülerle ilgili yükümlüklerini yerine getirmeye kararlı olduğunu bildirdi.¹²¹

Saudi Aramco, 2020 yılının üçüncü çeyreğine ilişkin mali tabloları ve dağıtacağı temettü (kâr payı) miktarını açıkladı. Şirketin 2020'nin ikinci çeyreğindeki mali sonuçlarına göre, net kâr geçen yılın ikinci çeyreğindeki 92,59 milyar riyale (24.69 milyar USD) kıyasla %73,4 düşüşle 24,62 milyar riyal (6.56 milyar USD) ve temettü miktarı ise 70.32 milyar riyal (18.75 milyar USD) oldu.¹²²

Suudi Arabistan, Libya ham petrol üretiminin piyasaya beklenenden daha fazla ham petrol süreceği endişesiyle OPEC+'ın 2021 yılı için planladığı petrol üretimini arttırma planlarını yeniden gözden geçirmesini veya ertelemesini amaçladığını açıkladı.¹²³

Pars Petrol ve Gaz Şirketi, İran Körfezindeki South Pars Faz'da bulunan 14 geliştirme projesinde yer alan rafineri projelerinin bir sonraki İran takvim yılının ilk yarısında faaliyete geçeceğini açıkladı.¹²⁴

Uluslararası Enerji Forumu Başkanı, Joe Biden'ın ABD Başkanlık Seçimlerini kazanması halinde, İran'ın petrol ihracatının günde yaklaşık 2 milyon varil ile ABD yaptırımları öncesindeki seviyede gerçekleşebileceğini bildirdi.¹²⁵

İran Enerji Bakanlığı, İranlı bölgenin elektrik hubı yapmayı planladıklarını açıkladı. İranın Mart 2019-Mart 2020 arasında enerji santrallerinin ürettiği elektrik, 328 milyon MW/h' a ulaştı.

119 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-10-06/saudi-arabia-raises-oil-prices-to-asia-in-sign-of-strength>

120 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-10-08/saudi-arabia-may-face-budget-squeeze-after-2021-moody-s-says>

121 <https://www.almowaten.net/2020/10/أرامكو مصممة على الوفاء بالتزاماتها>

122 <https://mz-mz.net/1556404/>

123 <https://www.marketwatch.com/story/saudi-arabia-may-halt-plans-for-opec-to-boost-oil-output-early-next-year-report-2020-10-08>

124 <https://www.tehrantimes.com/news/453108/South-Pars-phase-14-refinery-operational-by-Sep-2021>

125 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2020-10-08/iran-set-to-export-more-oil-if-biden-wins-says-ief-s-mcmonigle>

Söz konusu dönemde ülkede üretilen 328 milyon MWh elektriğin 8.029 milyon MWh'sinin 5 komşu ülkeye ihraç edildiği açıklandı. Açıklanan istatistiklere göre en büyük ithalatçı 6.652 milyar kWh ile Irak oldu.¹²⁶ Irak'ı sırasıyla Afganistan, Pakistan, Ermenistan ve Azerbaycan'ın Nahçıvan Özerk Cumhuriyeti takip etti.

İspanyol gaz ve elektrik grubu Naturgy yaptığı açıklamada, doğal gaz satın alımlarını piyasa şartlarına uygun hâle getirmek için Cezayirli Sonatrach ile olan sözleşmesini yeniden müzakere konusunda bir anlaşmaya vardığını belirtti. Haziran 2018'de imzalanan orijinal anlaşma, İspanya'nın boru hattıyla yaptığı doğal gaz ithalatının %30'unu kapsıyordu.¹²⁷

Tamar Açık Deniz Gaz Sahası'nın Chevron tarafından satın alınmasının tamamlanmasının ardından, İsrail Elektrik Şirketine gaz tedarikinin askıya alındığı açıklandı. Chevron'un Tamar'daki diğer ortakları, IEC gazını termik birim başına 6,30 \$ olan cari fiyatın yaklaşık yarısına satmayı kabul etmişlerdi.¹²⁸

Lübnanlı yetkililer, Yunanistan'dan kalkan ve Esad Rejimine giden bir petrol tankerini engellediğini açıkladı. Lübnan, Sezar Yasası uyarınca Devlet Başkanı Beşar Esad rejimine uygulanan yaptırımları ihlal ederek Suriye'ye gittiğinden şüphe duydukları tankerin Lübnan limanlarına girmesine izin verilmeyeceğini açıklamıştı.¹²⁹

Malta bandıralı bir tankerin, Yemen limanı Bir Ali'nin dışında ham petrol alırken deniz mayınına teması sonucu hasar aldığı, oluşan hasar sonucu petrol sızıntısı meydana geldiği bildirildi.¹³⁰

Libya Merkez Bankası Başkanı, ülkenin harcamalarını karşılamak için petrol üretiminin bir an önce 1,7 milyon varil/güne çıkarılması çağrısında bulundu.¹³¹

Libya'daki Arab Gulf Oil Company yaptığı açıklamada, Libya'nın doğusundaki Tobruk rafinerisinin üretime başladığını ve zamanla günlük 20 bin varil ile %100 rafinaj kapasitesiyle çalışmaya başlayacağını bildirdi.¹³²

Irak'ın, OPEC+ Anlaşması'ndaki üretim taahhüdüne rağmen eylül ayında ham petrol ihracatının ağustos ayına kıyasla artış gösterdiği, aylık ihracatın 78 milyon varilden fazla olduğu ve gelirin ise 3 milyar doları aştığı belirtildi.¹³³ Ayrıca, Irak'ın mayıs ve temmuz ayları arasında aşırı üretimini telafi etmek için ek kesintileri uygulamakta başarısız olduğu açıklandı.¹³⁴

126 <https://en.mehrnews.com/news/164337/Iran-path-to-become-W-Asia-s-electricity-hub>

127 <https://www.reuters.com/article/naturgy-gas-sonatrach/update-1-naturgy-agrees-to-renegotiate-gas-contracts-with-sonatrach-idUKL8N2GZ1JF>

128 <https://www.jpost.com/israel-news/chevron-halts-supply-of-gas-to-israel-electric-644904>

129 <https://www.middleeastmonitor.com/20201007-lebanon-blocks-oil-tanker-heading-to-syrias-assad-regime/>

130 <https://yemenonline.info/politics/4201>

131 <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Libya-Central-Banks-Wants-To-Lift-Oil-Output-To-17-Million-Bpd.html>

132 <https://alkhaleejtoday.co/business/5075930/Saudi-News-The-Libyan-Tobruk-refinery-is-back-to-work-with.html>

133 <https://alkhaleejtoday.co/business/5067672/Emirates-News-Agency-%E2%80%93-Iraq-sold-more-than--3-billion.html>

134 <https://www.resilience.org/stories/2020-10-05/the-energy-bulletin-weekly-5-october-2020/>